

Сучасна парадигма експертного забезпечення адміністративного судочинства в Україні: виклики діджиталізації та новітні стандарти доказування

Дар'я Кіблик

доктор філософії в галузі права, доцент, доцент кафедри адміністративно-правових дисциплін факультету підготовки фахівців для підрозділів превентивної діяльності НПУ, Донецький державний університет внутрішніх справ, м. Кропивницький, Україна, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2518-7647>, e-mail: kiblykdasha@ukr.net

Проаналізовано трансформацію інституту судової експертизи в межах адміністративного судочинства України. Розкрито зміст сучасної парадигми експертного забезпечення, яка базується на впровадженні цифрових технологій («e-expertise») та нових стандартах доказування.

Ключові слова: адміністративне судочинство; судова експертиза; спеціальні знання; діджиталізація.

Modern Paradigm of Expert Support in Administrative Proceedings in Ukraine: Digitisation Challenges and Novel Standards of Proof

Daria Kiblyk

This paper analyses the transformation of the forensic examination institute within administrative proceedings in Ukraine. The author discusses the essence of the modern expert support paradigm, which is determined by the introduction of digital technologies ("e-expertise") and new proof standards.

Keywords: administrative proceedings; forensic examination; specific expertise; digitisation.

Реформування правосуддя в Україні та його адаптація до стандартів Європейського Союзу актуалізують питання переосмислення ролі спеціальних знань у публічно-правових справах. Сучасна парадигма експертного забезпечення в адміністративному судочинстві базується на принципі офіційного з'ясування всіх обставин справи, що згідно зі ст. 9 КАС України покладає на суд обов'язок уживати визначених законом заходів для встановлення об'єктивної істини [1]. У цьому контексті судова експертиза перетворюється з допоміжного засобу на фундаментальний елемент інтелектуального забезпечення доказування.

Одним із магістральних напрямів розвитку є тотальна цифровізація експертної діяльності. Як зазначає М. Щербаковський, упровадження системи «e-expertise» у межах Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи (ЄСІТС) дає змогу не лише пришвидшити обмін матеріалами, а й забезпечити прозорість призначення експертиз, що критично важливо у справах, де відповідачем є орган державної влади [2, с. 55—61]. Виклики діджиталізації також породжують потребу в нових видах досліджень, зокрема

ІТ-експертизах алгоритмів автоматизованих систем прийняття адміністративних рішень.

Важливим аспектом сучасного підходу є подолання інституційної нерівності між державними та приватними експертними установами. В. Білоус наголошує, що забезпечення «рівності зброї» у розумінні ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод потребує розширення доступу до експертизи, що проводиться незалежними суб'єктами, особливо у справах, де державні установи можуть мати конфлікт інтересів через підпорядкованість одному з відповідачем відомству [3, с. 145—160].

Окрім того, змінюється стандарт оцінки експертного висновку судом. Сучасна доктрина, підтримана О. Гнатюком, відмовляється від формалізму на користь змістовної верифікації [4]. Суд має оцінювати не лише наявність у експерта ліцензії, а й валідність обраної методики та логічну несуперечливість висновку. Відповідно до оновлених положень галузевого законодавства [5], експертне забезпечення сьогодні орієнтоване на комплексність, що дає суду змогу ухвалювати рішення на основі високого ступеня

ймовірності або стандарту «поза розумним сумнівом».

Отже, подальший розвиток інституту бачимо в гармонізації процесуального статусу

експерта, удосконаленні методик дослідження цифрових об'єктів та посиленні аналітичної ролі судді під час оцінювання результатів експертизи.

Перелік джерел посилання:

1. Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 р. № 2747-IV (зі змін. та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15> (дата звернення: 22.01.2026).
2. Щербаковський М. Г. Проблеми призначення судових експертиз в умовах цифровізації судочинства. *Право та інновації*. 2022. № 4 (40). С. 55—61.
3. Білоус В. В. Сучасний стан та перспективи розвитку судової експертизи в Україні. *Ча-сопис Київського університету права*. 2023. № 2. С. 145—150.
4. Гнатюк О. М. Особливості використання спеціальних знань в адміністративному судочинстві України : монографія. Київ, 2024. 208 с.
5. Інструкція про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень : затв. наказ. Мін'юсту України від 08.10.1998 р. № 53/5 (зі змін. та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98> (дата звернення: 22.01.2026).